TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2019. gada 5. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Direktīva (ES) 2016/343 – 4. panta 1. punkts – Nevainīguma prezumpcija – Publiskas norādes par vainu – Prokurora un noziedzīga nodarījuma izdarītāja noslēgta vienošanās – Valsts judikatūra, kurā paredzēta apsūdzēto, kuri nav noslēguši šādu vienošanos, identifikācija – Pamattiesību harta – 48. pants

Lietā C-377/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kuru *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesa, Bulgārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 31. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 8. jūnijā, kriminālprocesā pret

AH,

PB,

CX,

KM,

PH,

piedaloties:

MH,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un K. Vajda [*C. Vajda*] (referents),

ģenerāladvokāts: H. Saugmandsgors Ē [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 13. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Vācijas valdības vārdā – sākotnēji *T. Henze*, *E. Lankenau* un *M. Hellmann*, pārstāvji, pēc tam – *E. Lankenau* un *M. Hellmann*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Faraci*, *avvocato dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *R. Troosters* un *Y. G. Marinova*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 13. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā krimināprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.), 4. panta 1. punkta pirmo teikumu kopsakarā ar šīs direktīvas 16. apsvēruma pirmo teikumu un 17. apsvērumu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu, kas uzsākts pret AH, PB, CX, KM un PH, par viņu prezumētu dalību noziedzīgā organizētā grupā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Harta

3 Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 48. pantā "Nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību" ir noteikts:

"1. Ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.

2. Ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību."

4 Paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.) par Hartas 48. pantu ir precizēts, ka šī tiesību norma atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā (turpmāk tekstā – "ECPAK"), 6. panta 2. un 3. punktam.

5 Hartas 52. panta "Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana" 3. punktā ir noteikts:

"Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst [ECPAK] garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību."

Direktīva 2016/343

6 Direktīvas 2016/343 1., 4., 5., 9., 10., 16. un 48. apsvērumā ir teikts:

"(1) Nevainīguma prezumpcijas princips un tiesības uz taisnīgu tiesu ir noteikti [Hartas] 47. un 48. pantā, [ECPAK] 6. pantā, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (*ICCPR*) 14. pantā un Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 11. pantā.

[..]

(4) Priekšnoteikums [krimināllietās pieņemtu tiesas spriedumu un citu nolēmumu savstarpējas atzīšanas] principa īstenošanai ir dalībvalstu savstarpēja uzticēšanās citu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām. Savstarpējas atzīšanas principa apmērs ir atkarīgs no vairākiem parametriem, kas ietver mehānismus aizdomās turēto vai apsūdzēto tiesību aizsardzībai un kopējus minimālos standartus, kas nepieciešami, lai atvieglotu minētā principa piemērošanu.

(5) Lai gan dalībvalstis ir [ECPAK] un *ICCPR* puse, pieredze rāda, ka tas vien ne vienmēr nodrošina pietiekamu uzticēšanās pakāpi citu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām.

[..]

(9) Šīs direktīvas mērķis ir veicināt tiesības uz taisnīgu tiesu kriminālprocesā, nosakot kopējus minimālos noteikumus attiecībā uz nevainīguma prezumpcijas un tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā konkrētiem aspektiem.

(10) Nosakot kopējus minimālos noteikumus aizdomās turēto un apsūdzēto procesuālo tiesību aizsardzībai, šī direktīva tiecas stiprināt dalībvalstu savstarpēju uzticību to krimināltiesību sistēmām un tādējādi veicināt nolēmumu savstarpēju atzīšanu krimināllietās. Šādi kopēji minimālie noteikumi var novērst arī pilsoņu brīvas pārvietošanās dalībvalstu teritorijā šķēršļus.

[..]

(16) Nevainīguma prezumpcija tiktu pārkāpta tad, ja publisku iestāžu publiskos paziņojumos vai tiesu nolēmumos, kas neattiecas uz vainas noteikšanu, par aizdomās turēto vai apsūdzēto izteiktos kā par vainīgu, tik ilgi, kamēr minētās personas vaina nav pierādīta saskaņā ar tiesību aktiem. Šādos paziņojumos un tiesas nolēmumos nebūtu jāatspoguļo viedoklis par to, ka minētā persona ir vainīga. Šādam regulējumam nebūtu jāskar apsūdzības darbības, kuras veic, lai pierādītu aizdomās turētā vai apsūdzētā vainu, piemēram, apsūdzības celšanu, un neskar tiesu nolēmumus, kurus pieņemot apturētais spriedums stājas spēkā, ja tiek ievērotas tiesības uz aizsardzību. Tam nebūtu jāskar arī procesuāla rakstura preliminārie nolēmumi, kurus pieņem tiesu vai citas kompetentās iestādes un kuru pamatā ir aizdomas vai apsūdzošu pierādījumu elementi, piemēram, nolēmumi par pirmstiesas apcietinājumu, ar noteikumu, ka aizdomās turētais vai apsūdzētais šajos nolēmumos nav minēts kā vainīgs. Pirms procesuāla rakstura preliminārā nolēmumu pieņemšanas kompetentā iestāde varētu vispirms pārliecināties par to, vai aizdomās turētā vai apsūdzētā apsūdzošo pierādījumu elementi ir konstatēti tādā apjomā, lai pamatotu attiecīgo nolēmumu, un nolēmumā varētu uz tiem atsaukties.

[..]

(48) Tā kā šajā direktīvā ir noteikti minimālie noteikumi, dalībvalstīm būtu jāvar paplašināt direktīvā noteiktās tiesības, lai nodrošinātu augstāku aizsardzības līmeni. Dalībvalstu paredzētajam aizsardzības līmenim nekad nevajadzētu būt zemākam par standartiem, kas noteikti Hartā vai [ECPAK], kā to interpretē Tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa."

7 Direktīvas 2016/343 1. pantā "Priekšmets" ir noteikts:

"Ar šo direktīvu paredz kopējus minimālos noteikumus, kas attiecas uz:

a) konkrētiem nevainīguma prezumpcijas aspektiem kriminālprocesā;

b) tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā."

8 Šīs direktīvas 2. pants "Darbības joma" ir formulēts šādi:

"Šī direktīva attiecas uz fiziskām personām, kuras ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā. To piemēro visos kriminālprocesa posmos – no brīža, kad persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, līdz brīdim, kad nolēmums, kurā tiek galīgi noteikts, vai aizdomās turētais vai apsūdzētais ir izdarījis attiecīgo noziedzīgo nodarījumu, ir kļuvis nepārsūdzams."

9 Minētās direktīvas 4. panta "Publiskas norādes par vainu" 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu, ka tik ilgi, kamēr nav pierādīta aizdomās turētā vai apsūdzētā vaina saskaņā ar tiesību aktiem, publisko iestāžu publiskos paziņojumos un tiesu nolēmumos, ar kuriem netiek noteikts personas vainīgums, minētā persona netiek minēta kā vainīga. Tas neskar apsūdzības darbības, kas tiek veiktas, lai pierādītu aizdomās turētā vai apsūdzētā vainu, vai procesuāla rakstura preliminārus nolēmumus, kurus pieņem tiesu vai citas kompetentās iestādes un kuru pamatā ir aizdomas vai apsūdzoši pierādījumi."

10 Šīs pašas direktīvas 14. panta "Transponēšana" 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2018. gada 1. aprīlim. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce."

Bulgārijas tiesības

11 Saskaņā ar *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss, turpmāk tekstā – "*NPK*") 381. pantu, tiklīdz izmeklēšana ir pabeigta, ja apsūdzētais atzīst savu vainu, viņš ar sava advokāta starpniecību var noslēgt vienošanos ar prokuroru.

12 *NPK* 381. panta 5. punktā ir paredzēts:

"Vienošanās ir jānoslēdz rakstveidā, un tai ir jāietver atzīšanās saistībā ar šādiem jautājumiem:

1. Vai šis nodarījums ir noticis, vai šo nodarījumu ir izdarījis apsūdzētais, vai šis pēdējais minētais ir vainīgs, vai attiecīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu, kā arī šī nodarījuma juridiskā kvalifikācija?

[..]"

13 *NPK* 381. panta 7. punktā ir noteikts:

"Ja process attiecas uz vairākām personām [..], vienošanos var noslēgt tikai dažas no šīm personām [..]."

14 *NPK* 382. panta 5. punkta formulējums ir šāds:

"Tiesa var piedāvāt vienošanās grozījumus, kuri tiek apspriesti ar prokuroru un apsūdzēto advokātiem. Apsūdzētais tiek uzklausīts kā pēdējais."

15 Saskaņā ar *NPK* 382. panta 7. punktu tiesa apstiprina vienošanos, ja tā nav pretrunā likumam un morāles principiem.

16 *NPK* 383. panta 1. punktā ir paredzēts, ka vienošanās rada sekas, kādas ir spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā.

17 Saskaņā ar *Zakon za grazhdanskata registratsia* (Likums par civilstāvokļa reģistrāciju) 12.–14. pantu Bulgārijas valstspiederīgo apzīmējums ietver trīs elementus – vārdu, tēva vārdu un uzvārdu. Viņiem ir arī šā likuma 11. panta 1. punktā paredzētais valsts piešķirtais personas kods, kas ir administratīvs identifikators, ar kura palīdzību ir iespējams nepārprotami identificēt konkrēto personu.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

18 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka AH, PB, CX, KM, PH un MH tiek apsūdzēti par viņu prezumētu dalību – no 2014. gada novembra līdz 2015. gada novembrim – noziedzīgā organizētā grupā, kas darbojās Sofijā (Bulgārija). Šīs grupas mērķis esot bijis gūt peļņu, izgatavojot oficiālu dokumentu viltojumus vai viltojot šo dokumentu, proti, personas apliecību un autovadītāja apliecību, saturu. Apsūdzībā ir norādīts, ka šīs sešas personas bija apvienojušās noziedzīgā organizētā grupā un sadalījušas uzdevumus nolūkā sasniegt kopīgo noziedzīgo mērķi.

19 Tikai viena no šīm personām, proti, MH, izteica vēlēšanos noslēgt ar prokuroru vienošanos, kurā viņa atzīst savu vainu – apmaiņā pret soda samazinājumu.

20 Kā norādīts lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu, pieci pārējie apsūdzētie (turpmāk tekstā – "pieci apsūdzētie") ir devuši savu "procesuālo piekrišanu" tam, ka MH ar prokuroru noslēdz šādu vienošanos, bet ar tieši formulētu norādi, ka tas nenozīmē, ka viņi atzītu savu vainu un atteiktos no savām tiesībām neatzīt savu vainu tiesā.

21 No faktu izklāsta, ko ietver prokurora un MH noslēgtā vienošanās, izriet, ka pēdējā minētā persona kopā ar pieciem apsūdzētajiem piedalījās noziedzīgā organizētā grupā. Visi apsūdzētie tur ir identificēti vienādi, tas ir, ar katra vārdu, tēva vārdu un uzvārdu, kā arī ar valsts piešķirto personas kodu. Vienīgā atšķirība šo personu identifikācijas veidā ir tāda, ka attiecībā uz MH turklāt ir norādīts šīs personas dzimšanas datums un vieta, adrese, pilsonība, etniskā piederība, ģimenes stāvoklis, kā arī sodāmības vēsture.

22 Saskaņā ar valsts procesuālajiem noteikumiem šī vienošanās tika iesniegta apstiprināšanai iesniedzējtiesā, kura ir tiesīga veikt tajā grozījumus.

23 Šajā ziņā minētā tiesa jautā, vai Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punktam atbilst tas, ka pamatlietā aplūkotās vienošanās tekstā pieci apsūdzētie, kuri nav noslēguši šādu vienošanos un attiecībā uz kuriem kriminālprocess notiek parastajā kārtībā, tiek skaidri un nepārprotami norādīti kā konkrētās noziedzīgās organizētās grupas dalībnieki un identificēti pēc sava vārda, tēva vārda un uzvārda, kā arī valsts piešķirtā personas koda.

24 Pirmkārt, tā norāda, ka saskaņā ar valsts pastāvīgo judikatūru vienošanās tekstam ir pilnīgi jāatbilst apsūdzības tekstam, kurā visi apsūdzētie tiek norādīti kā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji. Turklāt norādei par noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītājiem varot būt liela nozīme tādā ziņā, ka līdz ar to tiktu konstatēti attiecīgo noziedzīgo nodarījumu veidojošie elementi, jo saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem ir uzskatāms, ka pastāv noziedzīga organizēta grupa, ja tajā piedalās vismaz trīs personas.

25 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka tiesa nedrīkst apsūdzēto apzīmēt kā vainīgu nevienā citā nolēmumā kā vien nolēmumā par vainas atzīšanu. Tā jautā, vai ir uzskatāms, ka pieci apsūdzētie, attiecībā uz kuriem kriminālprocess notiek parastajā kārtībā, tiek apzīmēti par vainīgiem, ja oficiālajā tiesas lēmumā šīs personas ir norādītas kā konkrētā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji – ar katras vārdu, tēva vārdu un uzvārdu, kā arī ar valsts piešķirto personas kodu.

26 Šādos apstākļos *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesa, Bulgārija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai valsts judikatūra, kurā ir prasīts, lai vienošanās (kas noslēgta kriminālprocesa ietvaros) tekstā kā attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izdarītāji tiktu uzrādīti ne tikai apsūdzētais, kas ir atzinis savu vainu attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un ir noslēdzis šo vienošanos, bet arī pārējie apsūdzētie, attiecīgā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji, kas nav noslēguši šo vienošanos, nav atzinuši savu vainu un attiecībā uz kuriem kriminālprocess notiek parastā kārtībā, bet kuri ir piekrituši tam, ka pirmais apsūdzētais noslēdz attiecīgo vienošanos, ir saderīga ar Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkta pirmo teikumu, lasot kopsakarā ar tās preambulas 16. apsvēruma pirmo teikumu un 17. apsvērumu?"

27 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 22. jūnija lēmumu tika noteikta šīs lietas prioritāra izskatīšana saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Par prejudiciālo jautājumu

28 Vispirms, lai gan lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir precizēts, ka pieci apsūdzētie ir devuši savu "procesuālo piekrišanu" tam, ka MH un prokurors noslēdz vienošanos, no kuras izriet MH vainas atzīšana apmaiņā pret soda samazinājumu, ir jānorāda, ka Tiesai netiek jautāts par tāda valsts tiesiskā regulējuma eventuālu saderīgumu ar Savienības tiesību normām, ar ko attiecīgā gadījumā tiesas apstiprinājums attiecībā uz šādu vienošanos būtu padarīts atkarīgs no šo personu piekrišanas.

29 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka vienošanās, kurā apsūdzētais atzīst savu vainu apmaiņā pret soda samazinājumu un kura ir jāapstiprina valsts tiesai, ietver tiešu norādi, ka aplūkotā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji ir ne tikai šī persona, bet arī pārējie apsūdzētie, kas savu vainu nav atzinuši un kam apsūdzība izvirzīta atsevišķā kriminālprocesā.

Par Direktīvas 2016/343 piemērojamību

30 Vispirms ir jāpārbauda, vai Direktīva 2016/343 ir piemērojama tādiem apstākļiem, par kādiem ir runa pamatlietā.

31 Pirmām kārtām, nav strīda par to, ka šī direktīva ir piemērojama *ratione temporis*. Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka iesniedzējtiesa vēl nav apstiprinājusi pamatlietā aplūkoto vienošanos un ka līdz ar to tās eventuāla apstiprināšana notiks tikai pēc Direktīvas 2016/343 transponēšanai paredzētā termiņa, proti, 2018. gada 1. aprīļa.

32 Otrām kārtām, Direktīva 2016/343 ir piemērojama arī *ratione personae*. Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts, ka tā attiecas uz fiziskām personām, kuras ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā. Tā attiecas uz visiem kriminālprocesa posmiem – no brīža, kad persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, līdz brīdim, kad ir kļuvis nepārsūdzams nolēmums, kurā tiek galīgi noteikts, vai minētā persona ir izdarījusi attiecīgo noziedzīgo nodarījumu.

33 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietā pieciem apsūdzētajiem apsūdzība ir izvirzīta kriminālprocesa ietvaros un ka galīgais nolēmums par viņu vainas noteikšanu attiecībā uz attiecīgo noziedzīgo nodarījumu vēl nav pieņemts.

34 Trešām kārtām, minētā direktīva ir piemērojama *ratione materiae*, ciktāl pamatlietā aplūkotā vienošanās ietilpst Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punktā minētajā kategorijā "tiesu nolēmumi, ar kuriem netiek noteikts personas vainīgums". Proti, kā norādīts ģenerāladvokāta secinājumu 37.–42. punktā, no vienas puses, šāda starp prokuroru un apsūdzēto noslēgta vienošanās pēc tam, kad tiesa to ir apstiprinājusi, ir uzskatāma par tiesas nolēmumu.

35 No otras puses, pamatlietā aplūkotās vienošanās tekstā nav runas par piecu apsūdzēto vainu. Šajā ziņā jāuzsver, ka ar to vien, ka šī vienošanās ietver MH vainas atzīšanu, nevar tikt izslēgts, ka attiecībā uz pieciem apsūdzētajiem nolēmums varētu tikt kvalificēts kā tāds, ar kuru "netiek noteikts personas vainīgums". Proti, kā norādījusi iesniedzējtiesa, šī vienošanās var tikt uzskatīta par lēmumu pēc būtības attiecībā uz personu, kas to noslēdz un kas tātad tajā var tikt uzrādīta kā vainīga, bet ne attiecībā uz pārējiem apsūdzētajiem, kuri šādu vienošanos nav noslēguši. Ja Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkts tiktu interpretēts citādi, tam būtu tādas sekas, ka pieci apsūdzētie vairs nevarētu izmantot šajā normā paredzētās garantijas. Šāda interpretācija būtu pretrunā direktīvas mērķim, kas izriet no tās 9. apsvēruma, proti, veicināt tiesības uz taisnīgu tiesu krimināl procesā.

Par Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkta pirmajā teikumā noteikto pienākumu

36 Saskaņā ar Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkta pirmo teikumu dalībvalstīm ir pienākums veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu, ka tikmēr, kamēr nav pierādīta aizdomās turētā vai apsūdzētā vaina saskaņā ar tiesību aktiem, tostarp tiesu nolēmumos, ar kuriem netiek noteikts personas vainīgums, attiecīgā persona netiek minēta kā vainīga.

37 No Direktīvas 2016/343 16. apsvēruma izriet, ka ar šo normu ir paredzēts nodrošināt nevainīguma prezumpcijas ievērošanu. Līdz ar to, kā teikts šajā apsvērumā, šādos tiesas nolēmumos nebūtu jāatspoguļo viedoklis par to, ka šī persona ir vainīga.

38 Šajā kontekstā ir konstatējams, ka Direktīvas 2016/343 mērķis, kā tas izriet no tās 1. panta un 9. apsvēruma, ir paredzēt kopējus minimālos noteikumus, kas ir piemērojami krimināl procesā un attiecas uz konkrētiem nevainīguma prezumpcijas aspektiem un tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā (spriedums, 2018. gada 19. septembris, *Milev*, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, 45. punkts).

39 Tādējādi – kā izriet no šīs direktīvas 4., 5. un 10. apsvēruma – ar to ir paredzēts stiprināt dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos citu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām.

40 Lai gan Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir atvēlēta rīcības brīvība šīs normas vajadzībām nepieciešamo aktu pieņemšanā, ir skaidrs – kā izriet no šīs direktīvas 48. apsvēruma – ka dalībvalstu paredzētajam aizsardzības līmenim vispār nevajadzētu būt zemākam par standartiem, kas noteikti Hartā vai ECPAK, it īpaši tiem, kas attiecas uz nevainīguma prezumpciju.

41 Šajā ziņā ir jānorāda, ka nevainīguma prezumpcija ir nostiprināta Hartas 48. pantā, kas – kā izriet no Paskaidrojumiem attiecībā uz Hartu – atbilst ECPAK 6. panta 2. un 3. punktam. Atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam no tā izriet, ka, interpretējot Hartas 48. pantu, kā minimālās aizsardzības standarts ir jāņem vērā ECPAK 6. panta 2. un 3. punkts (pēc analoģijas attiecībā uz Hartas 17. pantu skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības), C-235/17, EU:C:2019:432, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Tā kā nedz Direktīvā 2016/343, nedz judikatūrā par Hartas 48. pantu nav precīzu norāžu par jautājumu, kā ir konstatējams, vai tiesas nolēmumā kāda persona ir uzrādīta kā vainīga, Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkta interpretācijas vajadzībām ir jāņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par ECPAK 6. panta 2. punktu.

43 Šajā ziņā Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir paudusi nostāju, ka nevainīguma prezumpcijas princips nav ievērots tad, ja tiesas nolēmums vai oficiāls paziņojums attiecībā uz apsūdzēto ietver skaidru, pirms galīgā notiesājošā sprieduma paustu apliecinājumu, ka attiecīgā persona ir izdarījusi konkrēto noziedzīgo nodarījumu. Šajā kontekstā minētā tiesa ir uzsvērusi, ka tā piešķir "izšķirīgu" nozīmi tiesu iestādes izmantotajam formulējumam un ņem vērā īpašos apstākļus, kādos tas ir pausts, kā arī konkrētās tiesvedības raksturu un kontekstu (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Karaman* pret Vāciju, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 63. punkts).

44 Minētā tiesa ir atzinusi, ka kompleksos kriminālprocesos, kuros apsūdzētas vairākas aizdomās turētās personas, ko nevar tiesāt kopā, var būt tā, ka valsts tiesai, lai vērtētu apsūdzēto vainu, ir obligāti jāmin trešo personu, kuras, iespējams, vēlāk tiks tiesātas atsevišķi, dalība. Tomēr tā ir precizējusi, ka, ja šādiem ar trešo personu iesaistīšanos saistītiem faktiem ir jātiek minētiem, tiesai būtu jāizvairās sniegt vairāk informācijas, nekā tas ir nepieciešams, lai analizētu to personu juridisko atbildību, kuru lietas tā skata. Turklāt šī pati tiesa ir uzsvērusi, ka tiesas nolēmumu pamatojums ir jāformulē tā, lai varētu izvairīties no potenciāli priekšlaicīga sprieduma par attiecīgo trešo personu vainu, kas varētu apdraudēt taisnīgu vērtējumu par apsūdzībām, kuras celtas pret šīm personām atsevišķā tiesvedībā (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Karaman* pret Vāciju, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 64. un 65. punkts; skat. arī ECT spriedumu, 2016. gada 23. februāris, *Navalnyy* un *Ofitserov* pret Krieviju, CE:ECHR:2016:0223JUD004663213, 99. punkts).

45 Ņemot vērā šo judikatūru un, kā būtībā norādīts ģenerāladvokāta secinājumu 91. punktā, Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka tāda vienošanās kā pamatlietā aplūkotā, kas jāapstiprina valsts tiesai, ietver norādi uz to, ka papildus personai, kas noslēgusi šo vienošanos un kas tādējādi ir atzinusi savu vainu, noziedzīgā nodarījuma dalībnieki ir bijuši arī citi apsūdzētie, kuri tiek tiesāti atsevišķi, un ka šīs personas tiek identificētas, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, šīs norādes ir nepieciešamas, lai kvalificētu personas, kas noslēgusi minēto vienošanos, krimināltatbildību, un ka, otrkārt, šī pati vienošanās ietver skaidru norādi, ka šīm citām personām apsūdzība ir izvirzīta atsevišķā kriminālprocesā un viņu vaina nav likumiski pierādīta.

46 Šajā ziņā, lai pārbaudītu, kā tiek ievērota nevainīguma prezumpcija, tiesas nolēmums un tā pamatojums ikreiz ir jāizvērtē kopumā, ņemot vērā konkrētos apstākļus, kādos tas ticis pieņemts. Kā tiesas sēdē norādīja Komisija, jebkurai konkrētos tiesas nolēmuma fragmentos ietvertai tieši formulētai norādei par to, ka pārējie apsūdzētie nav vainīgi, nebūtu nekādas jēgas, ja citus šā nolēmuma fragmentus varētu saprast kā priekšlaicīgu viņu vainas uzrādīšanu.

47 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa norāda, ka valsts tiesību aktos ir paredzēts, ka, lai varētu uzskatīt, ka pastāv noziedzīga organizēta grupa, ir jākonstatē vismaz trīs personu dalība tajā. Šķiet, ka no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka atkarībā no iesniedzējtiesas veiktās pārbaudes pamatlietā aplūkotās vienošanās tekstā iekļautā norāde par pieciem apsūdzētajiem kā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītājiem bija nepieciešama, lai pierādītu MH vainu, ņemot vērā viņa dalību noziedzīgā organizētā grupā.

48 Tomēr šķiet, ka pamatlietā aplūkotā vienošanās, kas iesniegta apstiprināšanai iesniedzējtiesā, neietver skaidru norādi par to, ka pieciem apsūdzētajiem apsūdzība ir izvirzīta atsevišķi un ka viņu vaina nav likumiski pierādīta; tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Ja šāda precizējuma tik tiešām trūktu, šī vienošanās varētu radīt priekšstatu, ka šīs personas ir vainīgas, lai gan viņu vaina vēl nav likumiski pierādīta, un tas būtu pretrunā Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punktam.

49 Tomēr no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesai ir iespēja saskaņā ar valsts tiesību aktiem apstiprināšanas procedūras ietvaros grozīt minētās vienošanās formulējumu. Šajos apstākļos no šīs direktīvas 4. panta 1. punkta izriet, ka pamatlietā aplūkotā vienošanās attiecīgā gadījumā ir apstiprināma vienīgi pēc tajā izdarīta grozījuma, ar ko tiek skaidri norādīts, ka pieciem apsūdzētajiem apsūdzība ir izvirzīta atsevišķā kriminālprocesā un ka viņu vaina nav likumiski pierādīta.

50 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2016/343 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka vienošanās, kurā apsūdzētais atzīst savu vainu apmaiņā pret soda samazinājumu un kura ir jāapstiprina valsts tiesai, ietver tiešu norādi, ka konkrētā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji ir ne tikai šī persona, bet arī pārējie apsūdzētie, kuri nav atzinuši savu vainu un kuriem apsūdzība izvirzīta atsevišķā kriminālprocesā, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, šī norāde ir nepieciešama, lai varētu kvalificēt minēto vienošanos noslēgušās personas kriminālatbildību, un ka, otrkārt, šī pati vienošanās ietver skaidru norādi, ka šīm pārējām personām apsūdzība ir izvirzīta atsevišķā kriminālprocesā un ka viņu vaina nav likumiski pierādīta.

Par tiesāšanās izdevumiem

51 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā krimināprocesā, 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka vienošanās, kurā apsūdzētais atzīst savu vainu apmaiņā pret soda samazinājumu un kura ir jāapstiprina valsts tiesai, ietver tiešu norādi, ka konkrētā noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītāji ir ne tikai šī persona, bet arī pārējie apsūdzētie, kuri nav atzinuši savu vainu un kuriem apsūdzība izvirzīta atsevišķā krimināprocesā, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, šī norāde ir nepieciešama, lai varētu kvalificēt minēto vienošanos noslēgušās personas kriminālatbildību, un ka, otrkārt, šī pati vienošanās ietver skaidru norādi, ka šīm pārējām personām apsūdzība ir izvirzīta atsevišķā krimināprocesā un ka viņu vaina nav likumiski pierādīta.

[Paraksti]